

Sygn. akt I ACa 198/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 sierpnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Anna Miastkowska

Sędziowie: SA Tomasz Szabelski

del. SO Marzena Kluba (spr.)

Protokolant: stażysta Lidia Milczarek

po rozpoznaniu w dniu 10 sierpnia 2015 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **C. M.**

przeciwko **S. S., A. S.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 14 sierpnia 2014 r. sygn. akt X GC 1155/13

1. oddala apelację,

2. zasądza od powoda C. M. na rzecz pozwanych S. S. i A. S. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 198/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 14 sierpnia 2014r. sygn. akt X Gc 1155/13 Sąd Okręgowy w Łodzi X Wydział Gospodarczy w punkcie 1 wyroku - oddalił powództwo, w punkcie 2 wyroku zasądził od powoda C. M. solidarnie na rzecz pozwanych S. S. i A. S. kwotę 3.617,- zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz w punkcie 3 wyroku postanowił nie obciążać powoda kosztami postępowania, przejmując je na rachunek Skarbu Państwa.

Powyższy wyrok został wydany w oparciu o poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne, które Sąd Apelacyjny w całości podzielił i przyjął za własne, a z których wynika, że B. M. w dniu 31.12.1990r. zawarła z pozwanym (...) spółkę cywilną w celu prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie krawiectwa. Kapitał spółki wynosił 10.000 zł. zaś oboje wspólnicy uczestniczyli w zyskach po 50%. Umowę zawarto w zwykłej formie pisemnej. Aneksem nr (...) z dnia 17.04.1992r. do spółki wstąpił powód C. M. w miejsce B. M. - umowę w tym zakresie zawarto również w zwykłej formie pisemnej.

Umową z dnia 11.12.1997r. zawartą w formie aktu notarialnego, powód wraz z S. S. - jako wspólnicy spółki cywilnej (...) w Ł. - nabyli nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi prowadzi KW o nr. (...).

W księdze wieczystej nr KW (...) jako właściciele na zasadzie wspólności łącznej wspólników spółki cywilne, wpisani zostali powód i pozwany S. S.. Uchwałą z dnia 10.06.2003r. do spółki przystąpiła pozwana A. S.. Wspólnicy postanowili, że powód uczestniczy w 50% w zyskach spółki a pozwani po 25%. Jednocześnie postanowiono, że powód pozostaje prawnym właścicielem 50% wartości opisywanej nieruchomości. Uchwałę sporządzono w zwykłej formie pisemnej.

Powód wypowiedział swój udział w spółce, pismem z dnia 26.05.2004r. oraz wezwał pozwanych do wypłacenia mu 50% wartości wspólnego majątku.

Decyzją z dnia 21.06.2004r. powód został wykreślony z rejestru przedsiębiorców. Pozwani odmówili wypłaty wartości majątku powołując się na zadłużenie spółki wynoszące ponad 67.000 zł. Strony prowadziły dalszą korespondencję dotyczącą rozliczenia majątku spółki.

Wnioskiem z dnia 17.01.2008r. powód zażądał zniesienia współwłasności nieruchomości wspólnej. Postanowieniem z dnia 28.04.2009r. Sąd Rejonowy dla Łodzi Widzewa w Łodzi oddalił ten wniosek – wskazując m.in. iż wskutek wypowiedzenia udziału, nieruchomość stała się własnością pozostałych wspólników, zatem istota żądania - rozliczenie, powinno nastąpić pomiędzy ustępującym wspólnikiem a pozostałymi wspólnikami.

Oświadczenie o wystąpieniu ze spółki, powód ponowił w formie aktu notarialnego w dniu 03.12.2009r.

Pozwem z dnia 24.10.2011r. wniesionym przeciwko S. S., powód domagał się uzgodnienia treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, poprzez wykreślenie powoda i S. S. jako współwłaścicieli nieruchomości w ramach współwłasności łącznej i wpisanie ich jako współwłaścicieli w częściach ułamkowych – po 1/2. Wyrokiem z dnia 19.07.2012r. Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi oddalił powództwo. W uzasadnieniu orzeczenia wskazano, że wprawdzie powód wystąpił ze spółki - skutecznie w 2004r.- to jednak spółka trwała w zmniejszonym składzie a więc nie można mówić o rozwiązaniu spółki i zastosowaniu art. 875 § 1 k.c.

Wnioskiem z dnia 13.09.2013r. powód zażądał wykreślenia go jako współwłaściciela z księgi wieczystej nr KW (...). Wniosek został oddalony postanowieniem Sądu Rejonowego dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi z dnia 21.03.2014r.

Sąd Okręgowy oddalił wnioski dowodowe powoda: o przesłuchanie powoda oraz o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, uznając je za zbędne wobec oceny zasadności zarzutu przedawnienia. Sąd uznał, że powód wywodzi swoje żądanie z treści przepisów art. 871 k.c. a z uwagi na podniesiony przez pozwanych zarzut przedawnienia, w sprawie ma zastosowanie termin określony w przepisach art. 118-125 k.c. Dalej, powołując się na rodzaj (kwalifikację) roszczenia z punktu widzenia jego związku z określonym rodzajem działalności, uznał, że aktualny status powoda jako nieprzedsiębiorcy nie ma znaczenia. W kwestii interpretacji pojęcia działalności gospodarczej, Sąd odwołał się do przepisów art. 860 § 1 k.c. a więc ustawowej definicji spółki oraz do celu określonego przez wspólników w umowie (krawiectwo ogólne i konfekcyjne) – jako celu gospodarczego. W konsekwencji, Sąd uznał, że roszczenie o wypłacenie występującemu wspólnikowi odpowiedniej, stosunkowej wartości majątku spółki, który ta zgromadził w trakcie jej działalności (gospodarczej) ma związek z tą działalnością a roszczenie to podlega 3-letniemu okresowi przedawnienia.

Skoro pozew został wniesiony w dniu 24.10.2013r. to aby w sprawie nie upłynął 3 letni okres przedawnienia, winien on rozpocząć swój bieg najpóźniej 24.10.2010r. Oświadczenie o wystąpieniu ze spółki, w formie aktu notarialnego, jest datowane 03.12.2009r. zatem Sąd Okręgowy przyjął, że dochodzone roszczenie jest przedawnione.

Sąd Okręgowy odniósł się również do podniesionego przez powoda zarzutu z art. 5 k.c. wskazując, że strona - pomimo wymogu- nie skonkretyzowała zasady współzycia społecznego ani społeczno-gospodarczego przeznaczenia, z których użytek byłby sprzeczny z prawem. Powód nie wskazał również żadnych okoliczności usprawiedliwiających bezczynność w dochodzeniu roszczenia. Nie ma też podstaw do przyjęcia, że majątek spółki był rozległy a rozliczenie rozciągnięte w czasie, skoro powód mógł przed upływem terminu przedawnienia wytoczyć powództwo – przerywając jego bieg.

Sąd Okręgowy dokonał oceny zasadności podniesionego zarzutu przerwania biegu terminu przedawnienia. W tym zakresie, Sąd podkreślił, że żadna z czynności podjętych przez powoda, nie była przedsięwzięta bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia, szczególnie że nie dotyczyła roszczeń pieniężnych ani też nie stanowiła obligatoryjnego warunku wystąpienia z niniejszym roszczeniem pieniężnym. W konsekwencji, Sąd uznał, że od 3 grudnia 2009r. nie doszło do przerwania biegu przedawnienia i na podstawie art. 117 § 2 k.p.c. powództwo oddalił.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. odstępując od obciążenia powoda nieuiszczoną opłatą sądową.

Apelacje od wyroku wniósł powód, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego:

- art. 118 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że dla objętego powództwem roszczenia właściwy jest 3 letni termin przedawnienia, kiedy odpowiedni jest termin 10-letni;

- art. 123 § 1 k.c. poprzez nieuwzględnienie, że doszło do przerwania biegu przedawnienia poprzez wszczęcie przez powoda postępowań o zniesienie współwłasności oraz uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym;

Powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji z uwagi na potrzebę przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Nadto wniósł o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na apelację, pozwani wnieśli o oddalenie apelacji w całości i o zasądzenie od powoda na ich rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja powoda nie zasługuje na uwzględnienie.

Wbrew twierdzeniom skarżącego Sąd Okręgowy nie dopuścił się naruszenia przepisów prawa materialnego, dokonując wszechstronnej i prawidłowej oceny podniesionych w sprawie zarzutów oraz prawnie uzasadnionej kwalifikacji roszczenia.

Odnosząc się do pierwszego zarzutu należy podkreślić, że zróżnicowanie terminów przedawnienia określonych w art. 118 k.c. nie zależy ani od charakteru podmiotu, któremu roszczenie przysługuje, ani od charakteru rozstrzygnięcia sprawy (cywilna, gospodarcza), lecz wyłącznie od rodzaju roszczenia z punktu widzenia jego związku z określonym rodzajem działalności. Pojęcie „działalność gospodarcza” musi uwzględniać przedmiot i cel danego unormowania. Prawidłowy jest zatem wywód, że już z zawartej w art. 860 k.c. umowy spółki wynika, że istotą jej jest dążenie do osiągnięcia wspólnego celu gospodarczego. Roszczenie rozliczenia udziału w spółce ma zatem z tą działalnością związek. Dotychczasowe orzecznictwo wyraźnie wskazuje na kwalifikowanie jako spraw gospodarczych, spraw ze stosunku spółki. Wspólnik, który wystąpił ze spółki, nie jest już przedsiębiorcą, jednak nadal sprawa dotycząca rozliczeń z pozostałymi wspólnikami a wynikająca ze stosunku spółki ma charakter sprawy gospodarczej i dotyczy to także roszczeń z tytułu udziału w zyskach w spółce cywilnej, rozliczenia majątku spółki cywilnej, który ta zgromadziła w trakcie działalności. (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 1995r. ,III CZP 18/95, OSNC 1995r. nr 7-8,poz. 103; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2005r. IV CK 461/04). W konsekwencji roszczenie powoda – byłego wspólnika – o zasądzenie kwoty z tytułu rozliczenia spółki, jest roszczeniem związanym z prowadzeniem działalności gospodarczej i przedawnia się w terminie 3 letnim określonym art. 118 k.c. a sprawa, w której to roszczenie jest dochodzone, jest sprawą gospodarczą.

Oceniając zasadność drugiego zarzutu, Sąd Apelacyjny może jedynie powtórzyć całą argumentację i rozważania Sądu I instancji, które uznaje za prawidłowe i wyczerpujące.

Wywód skarżącego odnoszący się do inicjowania przez powoda innych postępowań sądowych, które miałyby przerywać bieg terminu przedawnienia roszczenia aktualnie dochodzonego jest bezpodstawny. Podkreślić należy, że już w ramach wszczętego postępowania o zniesienie współwłasności, powód powziął wiedzę o właściwym trybie i sposobie dochodzenia rozliczenia między nim a współnikami. Od dnia wydania postanowienia oddalającego wniosek tj. 28 kwietnia 2009r. do czasu złożenia mniejszego powództwa upłynęło ponad 3 lata. Zatem nie sposób uznać, że powód zachował 3 termin do dochodzenia roszczenia pieniężnego – nawet w przypadku uznania, że postępowanie o zniesienie współwłasności skutecznie przerwało bieg terminu przedawnienia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie ma jednak żadnych podstaw prawnych do przyjęcia, że powód wszczynanymi postępowaniami przerwał bieg przedawnienia a niewiedza w zakresie właściwego trybu postępowania nie znajduje usprawiedliwienia w faktach. Jak ustalono bowiem, powód wkrótce po wypowiedzeniu udziału podejmował czynności faktyczne zmierzające do uzyskania świadczenia pieniężnego wynikającego z rozliczenia udziału - wzywając współników do rozliczenia i prowadząc liczną korespondencję w tym zakresie. Miał zatem wiedzę i czas na dokonanie stosownych rozliczeń.

Aktualne roszczenie powoda jest żądaniem pieniężnym i w żadnym innym postępowaniu – na co wskazywały Sądy - nie było możliwe do uzyskania. Tym samym, postępowanie o zniesienie współwłasności czy też postępowanie o uzgodnienie treści księgi wieczystej nie zmierzały bezpośrednio do dochodzenia roszczeń finansowych i nie mogły przerwać biegu terminu przedawnienia dla takiego roszczenia.

W przedmiotowej sprawie, skuteczne żądanie zapłaty na podstawie art. 871 k.c. może dotyczyć roszczeń nieprzedawnionych. Niniejsze powództwo – co wywiedziono- zostało wytoczone po upływie 3 letniego terminu przedawnienia. Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

O kosztach postępowania apelacyjnego rozstrzygnięto stosownie do treści art. 98 § 1 k.p.c. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika procesowego ustalono na podstawie § 6 pkt. 6 w zw. z § 12. ust.1 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu.